

RAASEPORI, SKOGTORP. Ranta-asemakaavan luontoselvitys

1. Sågsjön (Sahajärven) osa-alue

RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2019

Sahajärven selkää idästä kuvattuna.

Långvikenin suun kapeikko etelästä. Oikealla saari, taustalla kuvion 15 suota (koivikko).

Långvikenin suun saari ja siltayritelmä.

Pohjoiseen työntyvä kapea lahti pohjukasta kuvattuna.

1. JOHDANTO

Selvitysalue sijaitsee Raaseporin pohjoisosassa, entisessä Pohjan kunnassa rautatien pohjoispuolella (*Kartta 1*). Alueeseen kuuluu suuren kiinteistön 710-667-1-33 alueita, joista pääosan muodostaa Sågsjön (jatkossa Sahajärven) rantavyöhyke noin 200 metrin leveydeltä, sekä ko. järven tuntumassa oleva Norrflällträskin lapi rantoinen*. Suurin osa alueesta on iältään ja puustoltaan vaihtelevaa, suhteellisen tai hyvin karua talousmetsää sekä karua suota. Rantametsiä on käsitelty jo hyvin pitkään varsin varovasti, ja rantametsiä luonnehtii tietty Etelä-Suomessa harvinainen luonnontilaisen kaltainen erämainen yleisilme. Sahajärven itäosassa on joukko kiinteistöön kuuluvia mökkejä ja huviloita, joiden ympäristö on yleensä luonnontilaisen kaltainen, usein suurella vaivalla sellaisena säilytetty. Järven länsiosa on kokonaan rakentamaton maastoa. Kasvillisuus on laajalti hyvin karua ja vesikasvillisuus oligotrofista. Alueelle on tarkoitus sijoittaa xx uutta rakennuspaikkaa.

*Alueeseen kuuluu vielä Norrflällträskin pohjoispuolella pikkulampia, joihin ei rakentamista ole tulossa.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaavan esiselvityksenä oikeusvaikutteista kaavaa varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyypit (4. Luku, § 29)
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt (3. Luku, § 10)
- Vesilain kohteet (2. Luku, § 11)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IVa) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät
- Natura-2000 ohjelman kohteet

Yllä lueteltujen ns. lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on tarvittaessa rajattu erikseen.

Selvitysalueella tehtiin varsinainen maastoinventointi 6.6.2019. Alue kuvioitiin kasvillisuuden ja puuston perusteella, ja kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistöä, lähinnä pesimälinnusto. Metsäkasvillisuuden karuuden ja toisaalta pienipiirteisyyden takia kangas- ja kalliometsät on käsitelty vain muutamana kuviona (avokalliot ja kalliometsät {CIT ym}), kuivat ja kuivahkot kankaat, tuoret kankaat ja Sahajärven eteläiset rantametsät). Kuviointia on tarkennettu alakuvioilla lähinnä linnustohavaintojen täsmentämiseksi. Alueen **kuviokartta** on sivulla 15, merkkien **selitykset** sivulla 14 ja ilmakuva sivulla 16. Pesimälinnusto laskettiin kahdesti: 21.5. ja 6.6. 2019. Laskennat tehtiin aamulla n. klo 04.00-08.00 välisenä aikana. Sää oli kumpanakin päivänä laskennan kannalta kohtalainen tai hyvä. Laskennan metodi noudattaa Luonnontieteellisen keskusmuseon (LUOMUS) pesimälinnuston kartoituslaskentaohjeita. Laskennan tulokset on koottu *taulukkuon s. 8-9*. Alueelle tehtiin lisäksi lyhyt tarkistuskäynti kesäkuun lopulla (23.6) joidenkin keväisten kasvihavaintojen (lähinnä ranta- ja suolajeja) varmistamiseksi.

Sahajärvi sijaitsee Pohjan-Kiskon järviylängön Natura 2000 alueella (FI0100029, SCI). Natura-aineisoon sisältyy jonkin verran linnustoa ja kasvistoa koskevaa tietoa. Muuta aikaisempaa selvitysalueetta koskevaa julkaistua luontotietoa ei ole tiedossa. Uhanalaisten lajien mahdollinen esiintyminen tarkistettiin ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta/eliölajit. Selvityksen teki biologi Mikko Siitonen.

3. TULOSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueen metsä on yleisilmeeltään karua, mutta ikärakenteeltaan hyvin pienipiirteisesti vaihtelevaa. Puusto on yleensä nuorta, mutta varsinkin melko leveällä vyöhykkeellä Sahajärven rannoilla metsä on tavallaan kaksijaksoista. Vanhaa puustoa (etenkin mäntyä) on säilytetty hakkuiden yhteydessä paljon enemmän kuin metsälaki edellyttää ja näin on toimittu jo kauan ennen ko. lain voimaan tuloa. Muuallakin nuoren kasvatusmetsän tai varttuneen taimikon joukossa on vanhan puuston ryhmiä ja pieniä metsiköitä etenkin kallioilla ja jyrkänteiden luona sekä soilla ja niiden reunamilla. Alueella on vain vähän yksiselitteisesti rajattavia arvokkaita luontokohteita, lähinnä muutamia soita (Ks. kartta s. 5) sekä tietysti lukuisia kallionlakimetsien metsälakikohteita. Uhanalaisia luontotyyppjä esiintyy pieninä laikkuina (Isovarpurämeitä (VU-EN), korpirämeitä (EN), kangaskorpia (CR) ja aitokorpia (varpukorpia EN). Pienet ja keskisuuret

vähähumuksiset järvet kuten Sahajärvi luetaan silmälläpidettäviin (NT) luontotyyppeihin. Lisäksi kaikki Kiskon-Pohjan järviylängön natura-alueen järvet kuuluvat erityistä suojelua vaativien vesistöjen luetteloon.

Alueen arvo perustuu kuitenkin pääasiassa siihen, että se olennaisena osana kuuluu Kiskon-Pohjan järviylängön laajaan ja yhtenäiseen, hyvin harvaan rakennettuun ja monin osin suojeltuun metsämantereeseen. Sahajärven tapauksessa on luonto- ja maisema-arvojen kannalta olennaista säilyttää järven länsiosa suunnilleen nykyisistä huviloista länteen edelleen rakentamattomana. Varsinkin Långvikenin kapea ja saarien sekä korkeiden rantakallioiden jakama kapea lahti sekä tietenkin pikkulammet tulisi jättää kaiken lisärakentamisen ulkopuolelle. Itäosan pääselän jo osittain rakennetuille rannoille uutta rakennuskantaa voi sijoittaa, etenkin jos noudatetaan tähänastista maisemointia ja luonnonkasvillisuutta säästävää linjaa.

Kuva 1. Kuvion 15 sararämettä.

Kuva 2. Norrfjälträsk. Etelärannan nevaruunus ja taustan isovarpu-
räme (Kuvio 16).

Punaisen kirjan (*Hyvärinen ym. 2019*) uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lintulajeja tavattiin koko selvitysalueella varmasti pesivinä (tai poikueina) 10 lajia: pyy (VU), liro (NT), varpuspöllö (VU), haarapääsky (VU), västäräkki (NT), pensaskerttu (NT), hömötiainen (EN), töyhtötiainen (VU), närhi (NT) ja viherpeippo (EN). (ks. Tarkemmin yleiskuvaus ja taulukko s. 5). Hajahavaintoja thtiin joistain muistakin lajeista, kuten harmaalokista (NT). Direktiivilajeja havaittiin kaikkiaan 8 lajia. Sahajärvestä kasvaa alueellisesti uhanalaista uposkasvia, raania (*Littorella uniflora*).

Luontoselvityksen perusteella alueella ei esiinny sellaisia luontokohteita tai –arvoja, jotka vaikuttaisivat asemakaavassa suunniteltuun maankäyttöön.

Kartta 2. Selvitysalueen luontokohteita. Vertaa karttaan s. 15.

4. YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Länsi-Uudellamaalla Kiskon järviylängöllä entisessä Pohjan kunnassa Raaseporissa. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa seutu sijoittuu hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen (1b). Maisema-aluejaossa (Suomen maisemamaakunnat) kohde sijoittuu eteläisen rantamaan Suomenlahden rannikkoseutuun. Sahajärven seutu on järviylängölle luonteenomaista karua, osaksi hyvin karua maastoa. Järven itäosan rannat on osaksi rakennettu, mutta länsiosa ja melkein koko eteläranta on täysin rakentamatonta aluetta. Mökit (tai huvilat) on suunniteltu ja sijoitettu maastoon maisemaa kunnioittaen ja luonnonkasvillisuutta säästäen. Tässä on myös onnistuttu poikkeuksellisen hyvin. Siksi Sahajärven kokonaisuus on säilynyt erämaisema ja asumattoman tuntuinen. Järven itäosaan on rakennettu myös rantaa seurailevaa pitkosta ja koko järven ympäri kiertää vaihtelevan vahvuinen polkuverkosto.

Kuva 3. Tolppien ja runkojen varaan rakennettu vaja kuviolla 4b. Taustalla hämmöttää Sahajärvi.

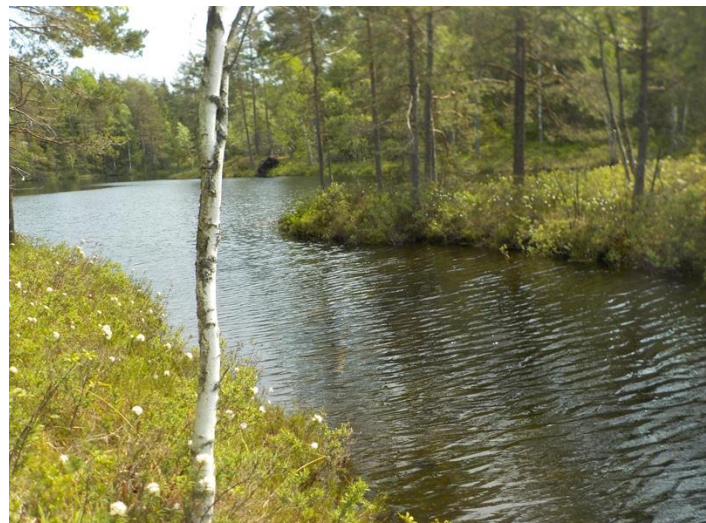

Kuva 4. Sahajärven itäosa kuvattuna lännestä kuvion 15 kalliolta. Huomaa mökkien naamiointi maisemaan (vene vastarannalla).

Valtaosa selvitysalueesta on maaperältään joko epätasaista karkea-aineksisista pohjamoreenia tai kalliomaastoa. Itäosa sivuaa toisen Salpausselän liepeitä joten alueella esiintyy myös jonkin verran harjuaineiksia (hiekkaa), ei kuitenkaan varsinaisia harjumuodostoja tai moreeniselänteitä. Liuskeinen kallioperä on korkokuvultaan hyvin pienipiirteistä. Jyrkät ja usein jyrkänteiset kalliomäet nousevat pohjamoreenin peittämistä notkelmista ja Sahajärven pinnasta 15-20 metriä, länsiosassa enemmänkin. Alavimmissa painanteissa ja varsinkin järven poukamien perukoissa esiintyy pieniä soita, joista jotkut ovat ojittamattomia ja ojitetutkin osin luonnontilaan palautumassa.

Kuva 5. Oligotrofista vesikasvillisuutta: nuottaruoho, tummalahnaruoho ja pohjanlumme.

Kuva 6. Laskupuron luusua. Rannoilla kasvaa isovarpurämeen tapaista kasvillisuutta, alempana rehevämpää saniaiskorpea.

Itse Sahajärvi on karu ja laajalti hiekkapohjainen, lähinnä nuottaruoho- (Lobelia)tyypin keskikokoinen järvi. Sen pinta-ala on n. 27 ha ja rantaviivaa kertyy 5,4 km. Kirkasvetisen järven vesikasvillisuus on niukkaa, kapeassa länsipäässä hieman runsaampaa. Hyvin kapeat salmet ja niissä sijaitsevat saaret jakavat järven kolmeen altaaseen. Laskupuro alkaa järven länsipäästä ja virtaa melko syvässä notkossa lounaaseen. Uoma on likimain luonnontilainen. Selvitysalueeseen sisältyvä Norrfjällträsk on ruskeavetinen suolampi. Sahajärven vesikasvillisuudessa vallitsevat nuottaruoho, tummalahnaruoho, jouhisara, pullosara, pohjanlumme, ruskoärvää ja etenkin länsipäässä ulpukka. Tyypillisiä niukempina esiintyviä lajeja ovat mm. katkeravesirikko, rentovihvilä ja alueellisesti uhanalainen (RT) raani (itäosassa). Länsipäässä rannat ovat yleensä soistuneita ja

kasvillisuudeltaan isovarpurämeen kaltaisia. Lisäksi rantaviivalla kasvaa yleisesti suomyrttiä ja siniheinää. Avaramman itäosan rannoilla kasvillisuusvyöhyke on katkonainen. Lähes kasvitonta kalliorantaa on koko järven pituudelta runsaasti.

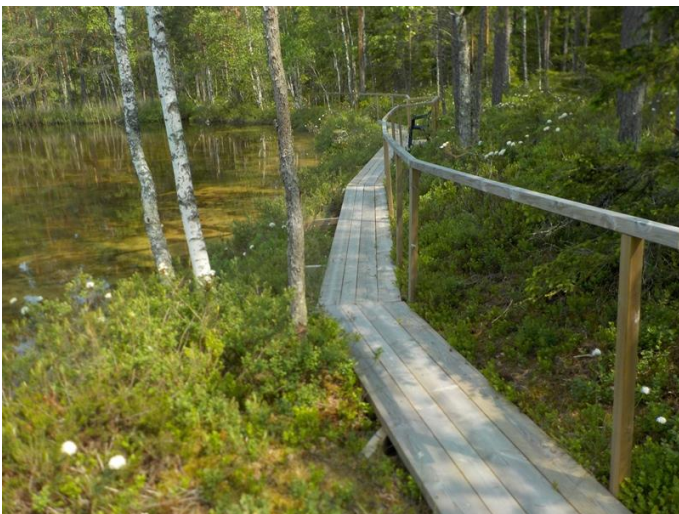

Kuva 7. Kalliometsää ja rantoja kuvion 1b kohdalla.

Kuva 8. Kuusikkoa kuviolla 5a.

Valtaosa selvitysalueen metsistä kuuluu tyypiltään kuivahkoihin tai kuiviin kankaisiin sekä (jäkälätyypin) kalliometsiin. Tuoreita kankaita esiintyy laajemmin järven etelä- ja koillisrannan tuntumassa, muualla pieninä laikkuina notkoissa ja soiden laitamilla. Lehtomaisia kankaita tai lehtoja ei ole, mutta puronotkossa kasvillisuus on hieman muuta aluetta rehevämpää. Järven lähiympäristön metsä on tyypillisesti kaksijaksoista tai erirakenteista siten, että ylemmän latvuserroksen muodostaa paikoin huomattavan vanha männikkö ja alikasvoksen sekä alus- ja välipuuston mänty, kuusi ja rehevillä paikoilla koivu. Varttuneita kuusikoita esiintyy pienialaisesti notkelmissa järven etelä- ja koillispuolella sekä puronotkossa. Näiden rantametsien yleisilme on usein varsin luonnontilaisen kaltainen. Kauempana järvestä vallitseviksi tulevat moreenimailla varttuneet taimikot ja nuoret kasvatusmetsät. Ainoa uusi hakkuuaukko sijaitsee järven luoteisrannassa, missä sielläkin rantapuusto on säilytetty hyvin. Kalliometsät ovat laajalti lähes luonnontilaisia koko selvitysalueella. Koivua lukuun ottamatta lehtipuustoa kasvaa vähän: paikoin jokunen haapa, haaparyhmä tai raita, tievarsissa harmaaleppäkin. Tervaleppä on harvinainen. Pajukoita tapaa lähinnä ojitetuilta soilta.

Kuva 9. Itäpään suon rantaa kuviolla 9.

Kuva 10. Isovarpurämettä kuviolla 15.

Pienet suot vaihtelevat tyypiltään korvista rämeisiin, mutta yhteinen piirre on karuus. Järven itäpäähän rajautuu suurehko räme (IR, KR) ja pohjoisrannan keskivaiheille sijoittuu edustava rämekokonaisuus (Kuviot 15 ja 16),

joissa esiintyy ojittamattomia isovarpu-, korpi- ja sararämeitä. Muut suolaikut ovat pieniä korpi- tai isovarpurämeitä sekä korpia (VK-KgK). Purovarren kasvillisuus edustaa paikoin saniaiskorpea.

Luontodirektiivin liitteissä II ja IV on mukana yhteensä 118 Suomessa esiintyvää taksonia. Liitteen IV(b) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Lintudirektiivin (liite IIa) lajit on huomioitu selvityksessä osana linnustolaskentaa.

Luokan 1 tärkeitä lepakoiden (liite IV) lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (esim. Puun koloja, halkeamia, luolia, kellariraunioita) ei alueelta löydetty, pois lukien mahdolliset käytössä olevien rakennusten ullakot, välipohjat tms. paikat. Luokkiin 2 ja 3 kuuluvia alueita ei rajattu, koska se edellyttäisi kattavaa lepakkokartoitusta, eikä alueen luonne pääosin tavanomaisena talousmetsämaastona tätä vaadi.

Alueella on periaatteessa viitasammakolle (liite IV) sopivia kosteikkoja lampien ja Järvien poukamissa. Niiden kohdalle ei kuitenkaan ole sijoitettu rakennuspaikkoja. Sama pätee liitteen IV sudenkorentoihin ja sukeltajiin. Alueelta ei tavattu liitteen IV perhoslajeja, eikä IV(b) kasvilajeja.

Inventoinnin aikaan sää oli otollinen pesimälinnuston laskentaan. Maaston karuus ja erilaisten habitaattien vähyys ilmenee alhaisina pari- ja lajimäärinä. Puustorakenteesta johtuen männiköitä suosiva lajisto on hyvin edustettuna (mm. töyhtötiainen ja isokäpylintu), myös vanhan metsän lajisto. Lisäksi alueella pesii tai ainakin liikkuu monia laajoja ja yhtenäisiä metsäalueita suosivia lintuja, kuten metso. Lahopuutakin esiintyy melko runsaasti, mikä tarjoaa pesintämahdollisuuden mm. pohjantikalle. Vesilinnustossa tavattiin vain tavanomaisia karujen järvien lajeja, vaikkakin alueen lammissa on useaan otteeseen pesinyt mm. kaakkuri.

Taulukko 1. Selvitysalueen linnusto. Parimäärä tarkoittaa varmistettuja pesintöjä alueella tai sen tuntumassa (Ks. tarkennukset ja lisätiedot –sarake). Vesilinnustosta ja kahlaajista on ilmoitettu selvitysalueella havaitut poikueet ja pesinnät. Vrt. Kuviokarttaan s. 15.

Laji ja uhanalaisuus (2019)	Pari-määrä	Muu havainto	Kuviot	Tarkennuksia ja lisätietoja
Sinisorsa	1			Långviken poikue
Tavi	1			Norr fjällträsk
Telkkä	1			Långviken
Varpushaukka	1		3e	
Metso (D)	1		3d	Poikue
Teeri (D)	2		3e,4	Poikueita
Pyy (VU)	1		5a	
Liro (NT, D)	2		15,18	
Rantasipi	1		2c	
Kalalokki	1			Läntisin saari
Harmaalokki (NT)		X		
Kalatiira (D)	1-2	X	1b	Ehkä myös pikkusaari kuvion 15 edustalla
Sepelkyyhky	1		3a	
Käki		X	3a,3e	
Varpuspöllö (VU, D)	1		3h	
Kehräjä (D)	1		1a-1b	
Pohjantikka	1		3d	
Käpytikka	2	X	1j,3a	
Palokärki (D)	1	X	1j	
Haarapääsky (VU)	2			Långvikenin ympäristössä
Metsäkivinen	>5			Noin 10 reviiä
Västaräkki (NT)	3		1f,4b	Itäpään mökkiranta
Peukaloinen	1		8	
Rautiainen	2		3a,18	
Punarinta	4-5		1c,3a,3d,3g,4b	

Leppälintu	2		1f,1i	
Kivitasku	2		1a,1d	
Mustarastas	2		4a,3h	
Punakylkirastas	3		1a,1d,1h	
Kulorastas	2		1a,3g	
Laulurastas	1		5a	
Hernekerttu	2		1c,1i	
Pensaskerttu (NT)	1		17	Outo paikka
Lehtokerttu	1-2		3g,4c	4c ehkä rajan takana
Tiltaltti	1		3b	
Pajulintu	>5			Ainakin 15 paria tasaisesti koko alueella
Hippiäinen	3		2b,3a,4a	
Pikkusieppo	1		3e	Erikoinen paikka
Kirjosieppo	3		2a,2c,4a	
Harmaasieppo	>5		1(a-h)	Ainakin 10 paria kalliometsissä
Hömötiainen (EN)	2		5b,8	
Töyhtötiainen (VU)	4-5		1a,1c,3c,3h,9	
Kuusitiainen	3		3c,4b,7a	
Talitiainen	>5			Runsas 10 paria
Sinitiaainen	4		3d,4a,4c,5b	
Puukiipijä	3		1a,3e,4c	
Närhi (NT)	1		7a	
Varis	1		1i	
Korppi (D)	1		3d tai 3e	Tai heti rajan takana
Peippo	>5			Arviolta n. 20 paria tasaisesti koko alueella
Viherpeippo (EN)	2		3f,7b	
Vihervarpunen	4		3a,3d,8,19	
Punatulkku	3		3c,3g,7a,	
Pikkukäpylintu	3		3a,3f,4c	
Isokäpylintu	>5		1	Monilla kalliometsäkuvioilla (7-8 pesintää)

CR = Äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä; muut elinvoimaisia (LC). D = direktiivilaji.

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

1. (1a-1j) Suuri osa selvitysalueesta on pienipiirteistä kalliometsämaastoa. Vallitsevan kalliometsän ja kuivan kankaan ohella kuvioilla esiintyy yleisesti notkelmia, joissa kasvillisuus on rehevempää (VT-MT-). Varsinkin Sahajärven rannoilla kuvioiden metsä on paikoin hyvinkin luonnontilaisen kaltainen ja keloja sekä maapuuta tapaa yleisesti. Muualla vanhaa puustoa tapaa lähinnä lakialueiden kalliometsissä, jotka usein ovat metsälakikohteita. Liuskeisesta kallioperästä huolimatta varsinainen kalliokasvillisuus on niukkaa tai puuttuu kokonaan. Etenkin jyrkänteisillä paikoilla kasvaa kuitenkin mm. mäkitervakkoa ja kalliokielloa, harvoin myös lehtoarhoa tai haurasloikkaa. Suhteellisen yleisiä lajeja ovat vain ahosuolaheinä, kallioimarre ja kalliohatikka. Joillain kallioilla esiintyy myös sianpuolukkaa ja kuviolla 1a kalliokohokkia. (Kuva7,s. 7: kuva 11, kuva 13, s. 10.)

Kuva 11. Kalliometsää, kuvio 1b.

Kuva 12. Erirakenteista rantametsää kuviolla 2b.

2. (2a-2c) Sahajärven rantametsä on kaksijaksoinen tai erirakenteinen. Ylemmän latvuksen (tai ylispuuston) muodostaa vanha usein järeä männikkö, sekapuuna kasvaa hiukan kuusta ja koivua. Alikasvoksen tai alemman latvuskerron muodostaa kuusikko, avoimemmilla kohdilla myös männikkö ja koivikko. Rantaviivan tuntumassa kasvaa hiukan pienikokoista tervaleppää. Haapa ja raita ovat hyvin niukkoja. Lahopuuta esiintyy melko vähän, mutta männikössä tapaa huomattavan vanhoja, kilpikaarnaisia APS-puita. Kasvillisuudeltaan kuvio lukeutuu pääosin kuivahkoihin kangasmetsiin, mutta rehevämmissä kohdissa esiintyy myös tuoretta kangasta. Huomionarvoisia kasvilajeja ei kuvioilta tavattu. (Kuva 12, s. 9).

Kuva 13. Kuusikkoista rantametsää kuviolla 1d.

Kuva 14. Kuvio 4b. hieman raivattua aluetta hautausmaan kohdalla.

3. (3a-3h) Kalliomäkien väliin jää puustoltaan ja kasvillisuudeltaan pienipiirteisesti vaihtelevaa kuivaa ja kuivahkoa, yleisesti myös kallioista kangasta, jonka rajanveto kuvioihin 1, 2 ja 4 on varsin mielivaltainen. Rehevämmissä kohdissa kasvillisuus vaihtuu tuoreen kankaan laikkuihin ja notkojen pohjilla esiintyy hyvin pieniä suolaikkuja (yleensä isovarpurämeitä tai kangaskorpia). Kuvio 3 muodostaa tavallaan selvitysalueen taustamaaston ja sen jaottelu alakuvioiksi a-h on lähinnä keino osa-alueiden erottamiseksi mm. linnustolaskentaa varten.

Puustoltaan kuvio 3 vaihtelee niin ikään pienipiirteisesti. Vallitsevia ovat nuorehkot mäntyvaltaiset sekametsät, joissa sekapuuston muodostavat kuusi ja koivu. Kuusi kasvaa pienialaisesti myös vallitsevana puulajina. Lukuisat pienet kallionyppylät ovat tietenkin männikköä tai avokalliota. Haapaa ja raitaa kasvaa vain vähän,

yleensä yksittäin tai muutaman puun ryhmissä hieman rehevämmillä paikoilla (esim. 3a). Lahopuun määrä vaihtelee laidasta laitaan; paikoin sitä on runsaasti, paikoin ei juuri ollenkaan.

4. (4a,4b) Selvitysalueen itäosassa on laajahko ja melko tasainen pohjamoreenimaasto, joka kasvillisuudeltaan on pääosin kuivahkoa, tai varsinkin soiden tuntumassa tuoretta kangasta. Kuviolla kasvaa melko vanhaa mäntyvaltaista harvahkoa metsää. Sekapuuna esiintyy runsaasti kuusta ja paikoin koivua. Välipuustona ja alikasvoksena esiintyy kuusta. Kasvillisuuden huomionarvoisinlaji on sikojuuri (4a). Kuviolla 4b on koirien hautausmaa (Kuva 14).

5. (5a, 5b) Sahajärven koillispuolella sijaitseva suurehko notko on pääosin hieman soistunutta tuoretta kangasta (Kuva 8, s. 7). Kuviolla kasvaa varttunutta kuusikkoa, sekapuuna lähinnä mäntyä. Kasvillisuuden huomionarvoisin laji on alueellisesti uhanalainen harajuuri.

6. Uusi avohakattu aukko järven luoteisrannalla. Rantaan on jätetty noin 10 levyinen koskematon vyöhyke (Kuva 15, s. 11).

7. (7a,7b) Pääosin varttuneita taimikoita kalliomäkien välissä järven eteläpuolella. Puuston muodostaa laajalti tasarakenteisesti harvennettu männikkö, mutta paikoin kasvaa myös kuusta ja koivua. Kasvillisuudeltaan kuvio on pääosin kuivahkoa kangasta. (Kuva 16, s. 11).

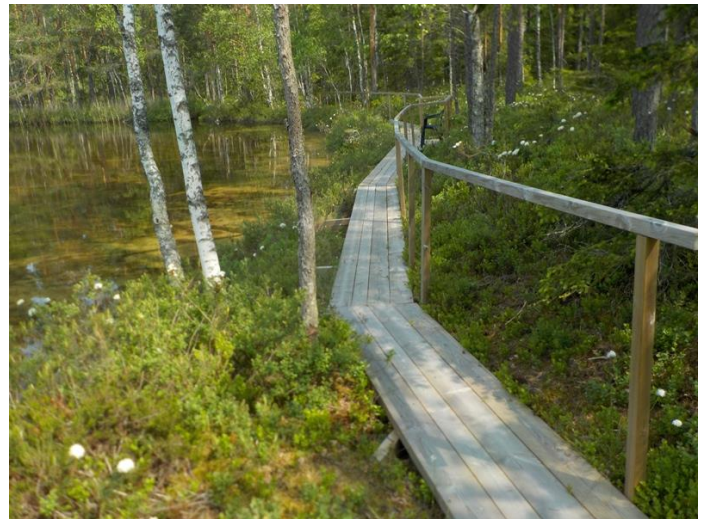
Kuva 15. Aukko ja rannan maisema-suojametsä (Kuvio 6). Kuva 16. Kuvion 4a varttunutta taimikkoa.

8. Laskupuron varren ja notkon kasvillisuus on selvitysalueen rehevintä. Melko luonnontilaisen uoman tuntumassa esiintyy kapealti rehevää korpea, lähinnä saniaiskorpea. Valtalajina kasvaa korpi-imarretta, metsälvejuurta ja hiirenporrasta. Muusta lajistosta mainittakoon suo-orvokki, suohorsma, rantamatara, viitakastikka, suoputki, oravanmarja ja tesma (Kuva 17). Selvitysalueen karuudelle on kuvaavaa, että monet edellä mainituista lajeista tavattiin ainoastaan tältä kuviolta. Puronotkon ala- ja keskirinteilla kasvillisuus vaihtuu tuoreeksi kankaaksi. Valtapuuston muodostaa nuorehko, tiheä kuusikko, sekapuuna koivua ja mäntyä. Luusuan lähellä puron ympäristö muuttuu rämemäiseksi (Kuva 6, s. 6).

Kuva 17. Sahajärven laskupuron lehtomaista vartta (Kuvio 8).

Kuva 18. Kuvion 9 rantaa seuraileva leveä pitkospolku.

9. Ojitettu mutta luonnontilaistuva suo Sahajärven itäpäässä on selvitysalueen laajin yhtenäinen suoalue. Kasvillisuustyyppiltään se on pääosin isovarpu- ja korpikämmettä. Puusto on mäntyvaltaista, kuusta ja hieskoivua kasvaa runsaasti sekapuuna. Kasvillisuuden valtalajisto on tavanomaista, runsaina kasvavat mustikka, tupasvilla, suopursu, juolukka, pallosara, muurain, puolukka ja suokukka. Rantatöyräällä esiintyy siniheinää ja suomyrttiä. Rantaviivaa myötäilee leveä pitkospolku (Kuva 18).

10. Pieni aikoinaan ojitettu mutta jo luonnontilaistunut suo Sahajärven poukaman perukassa. Tyypiltään suo lukeutuu varsinaiseen- ja kangaskorpeen (Kuva 19, 2. 12), osaksi myös korpikämmeseen. Vallitseva puulaji on mänty, kuusta ja koivua kasvaa sekapuuna ja alikasvoksena. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät mustikka ja pallosara. Muusta lajistosta mainittakoon luhtavilla, pullosara ja muurain.

Kuva 19. Kangaskorpea kuviolla 10.

Kuva 20. Saranevaa ja isovarpurämettä kuviolla 11.

11. Osittain selvitysalueen puolelle jäävä luonnontilainen suo, jonka vallitsevat suotyypit ovat keskustan isovarpuräme ja sitä ympäröivä varsinainen saraneva (selvitysalueen ainoa avosuo) (Kuva 20). Nevan valtalajeina kasvavat pullo- ja jouhisara, muussa lajistossa mm. isokarpalo, raate ja rantamatar. Rämehen puusto on luonnontilainen.

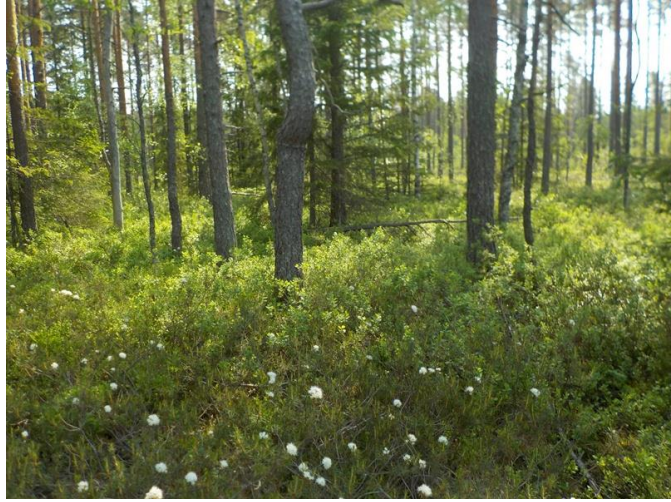
12. Pieni lähinnä korpikämmeksi laskettava luonnontilainen pikkusuo kallioiden välissä.

13. Pieni suolaikku Sahajärven länsiosan poukaman perukassa, tyyppiltään varsinainen korpi ja korpikäme. Suolla kasvaa mm. muurainta, pallosaraa, suo-orvokkia, riidenliekoa ja maariankämmeä. Puusto on nuorehkoa kuusta ja koivua.

Kuva 21. Kuvion 14 korpea, Sahajärven rannassa. Taustalla poukaman pohjukassa kuvio 13.

Kuva 22. Korpimainen rämemuuttuma (Kuvio 18) lähellä rantaa.

14. Nuorta kuusta kasvava korpimuuttuma, alunperin ehkä jonkinlainen ruohokorpi. Aivan Sahajärven tuntumassa suo on melko luonnontilainen (Kuva 21).

15. Sahajärven rantoihin rajoittuvia luonnontilaisia pieniä soita. Suotyyppi vaihtelee isovarpurämeestä korpikämeeseen; rannassa esiintyy myös sararämettä. Puusto on luonnontilaista ja laajalti hieskoivuvaltaista. Sekapuuna kasvaa mäntyä ja kuusta. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät suopursu, mustikka, juolukka, pallosara, muurain ja isokarpalo. Rantaviivan tuntumassa kasvaa runsaasti suomyrttiä ja siniheinää. (Kuva 1, s. 4; Kuva 10, s. 7).

16. Norrfjällträsketin rantasuo on pääasiassa isovarpurämettä. Siihen liittyy 2-3 metrin levyinen karu nevareunus, lajistossa mm. jouhisara, raate ja riipasara. Rämeeen kasvillisuus, ks. kuvio 15. Suo on puustoltaan ja vesitaloudeltaan likimain luonnontilainen (Kuva 2, s. 4).

17. Ojitettu rämemuuttuma, alkujaan lähinnä korpi- ja isovarpurämettä.

18. Ojitettu korpi- ja rämemuuttuma, alunperin isovarpu- ja korpikämettä sekä varsinaista korpea. Rannan tuntumassa suo on melko luonnontilainen (Kuva 22, s. 12).

19. Ojitettu entinen korpi, suotyyppiltään varsinaisen ja kangaskorven muuttuma. Kuviolla kasvaa varttunutta kuusikkoa, sekapuuna hieman koivua. Kasvillisuudessa vallitsevat mustikka, pallosara, metsäalvejuuri ja metsäkorte.

20. Sahajärven rantaan rajoittuva ojitettu pikkusuo, jonka suotyyppit ovat isovarpu- ja korpikäme. Kuvio ei ole kuivunut kovinkaan paljon ja se on puustoltaankin melko luonnonmukainen. Kasvillisuus, ks. esim. kuvio 9. (Kuva 22, s. 12).

21. Mökkien (huviloiden) pihapiirejä. Kasvillisuus on yleensä varsin luonnontilaista ja rakennukset (rakennelmat) maisemoitu. (Kuvat 23-26).

Kuva 23. Mökki järven itäpäässä.

Kuva 24. Etelärannan läntisin mökki.

Kuva 25. Tenniskenttä pohjoisen niemen huvilan takamaastossa.

Kuva 26. Pysäköintialuetta itäpään mökkien takana.

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hyvärinen, E., Júslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus 2019. Ympäristöministeriö ja SYKE.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Kontula, T. & Raunio, A. 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. SYKE ja YM, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rantala, L., Sirkiä, P. Ja Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – The red list of finnish bird species. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Nieminen, m. & ahola, a. 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. Lepakot) esittelyt. - suomen ympäristö 1/2017.

Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon HERTTA-tietokanta/eliölajit

KUVIOKARTTOJEN SELITYKSET

